

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Кафедра «Фінанси, облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри фінансів,
обліку і оподаткування

к.е.н., доцент Иван Іван ДЕМЧЕНКО

01 вересня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Фінанси суб'єктів господарювання в агробізнесі»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» зі спеціальності

201 «Агрономія» за ОПП Агрономія

(на основні ступеня вищої освіти Бакалавр)

2021 – 2022 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Фінанси суб'єктів господарювання в агробізнесі» » для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» » зі спеціальності 201 «Агрономія» за ОПП Агрономія (на основні ступеня вищої освіти Бакалавр) – Мелітополь, ТДАТУ – 13 с.

Розробник: Олена ЯЦУХ, д.е.н., в.о. професора

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри фінансів, обліку і оподаткування

Протокол від № 1 від 01.09.2021 року

В.о. завідувач кафедри фінансів, обліку і оподаткування

к.е.н., доц. Іван ДЕМЧЕНКО

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу » зі спеціальності 201 «Агрономія» за ОПП Агрономія (на основні ступеня вищої освіти Бакалавр)

Протокол № 1 від 02.09.2021 року

Голова, доцент _____ Анна КОСТЯКОВА

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство» (шифр і назва)	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність 201 «Агрономія» (шифр і назва)	Курс	Семестр
Змістових модулів – 2		2-й	3-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять – 4 год. самостійна робота студента – 11 год.	Ступінь вищої освіти «Магістр»	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	12 год.
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	12 год.
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	66 год.
		Форма контролю: Екзамен	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – формування системи базових знань з теорії і практики фінансових відносин суб'єктів господарювання, формування фінансових ресурсів, фінансового планування, організації фінансів підприємств.

Предмет курсу – система фінансово-економічних відносин, які виникають у процесі поточної та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання.

Завдання курсу – вивчення сутності й функцій фінансів підприємств, фінансових ресурсів та джерел їх формування; організації фінансів підприємств; набуття навиків фінансових розрахунків; оволодіння методами фінансового планування, оцінювання фінансового стану, санації підприємств.

У результаті вивчення дисциплін **студент повинен:**

знати:

- сутність фінансів підприємств та особливості їх організації у різних суб'єктів господарювання,
- сутність грошових коштів, канали їх надходження, порядок зберігання, витрачання та організацію розрахунків різноманітними їх формами,
- сутність фінансових результатів їх види, порядок розрахунку та розподілу,
- сутність податків їх класифікацію, джерела сплати, порядок розрахунку та сплати в бюджет,
- сутність оборотних активів, порядок та джерела їх формування, порядок їх нормування,
- питання сутності складу та амортизації основних фондів, сутності капітальних вкладень, їх види, порядок здійснення та фінансування,
- сутність кредиту, його форми, види та організація банківського кредитування підприємства,
- сутність фінансового стану підприємства, його показники та методика розрахунку,
- зміст та порядок складання фінансового плану підприємства.

вміти:

- відкривати рахунки підприємства і оформляти різні платіжні документи,
- визначати суму виручки, собівартість продукції та розраховувати валовий, чистий прибуток, норму прибутку
- розраховувати податкові зобов'язання підприємств
- розраховувати нормативи оборотних засобів та обґрунтовувати їх джерела,
- проводити комплексну оцінку фінансового стану підприємства та розраховувати прогностичні показники можливого банкрутства,
- обґрунтувати джерела фінансових ресурсів, форми і заходи оздоровлення фінансового стану підприємства.

бути ознайомленим: із законодавчою нормативною базою України з питань, що вивчаються дисципліною.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ

У сучасних економічних відносинах суб'єктів господарювання особливе місце займають фінансові відносини. Тому що вони функціонують у сфері матеріального виробництва де створюються валовий внутрішній продукт і національний дохід суспільства, а також формуються централізовані і децентралізовані фінансові ресурси держави і підприємств. Вивчення курсу «Фінанси підприємств» передбачає формування у студентів теоретичних знань з фінансово-кредитних питань та порядку практичного їх вирішення на підприємстві

МОДУЛЬ 1

ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ І ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВ

Тема 1. ОСНОВИ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ГРОШОВИХ РОЗРАХУНКІВ [2, с. 8-23, 43-50; 6, с. 12-66, с. 68-108; 9, с. 5-23, с. 24-45, 8, с. 5-22, с. 23-57]

Поняття й сутність фінансів підприємств. Функції фінансів як внутрішньої властивості і форма вияву їх сутності. Фінанси підприємств за умов формування ринкової економіки

Сфери фінансових відносин підприємств. Фінансові відносини між підрозділами підприємств, між суб'єктами господарювання, з державою, з банками, страховими компаніями.

Грошові доходи, грошові фонди, фінансові ресурси підприємств. Методи і способи формування фінансових ресурсів. Джерела формування фінансових ресурсів. Внутрішні і зовнішні джерела. Власні, позичені та залучені кошти. Державне регулювання формування фінансових ресурсів підприємств.

Основи організації фінансів підприємств: саморегулювання, самоокупність, самофінансування.

Особливості організації фінансів залежно від форми власності, галузі економіки, організації бізнесу, сфери діяльності.

Фінансова діяльність підприємства. Зміст, завдання та організація фінансової роботи на підприємствах.

Сутність і значення грошових розрахунків у діяльності підприємств. Принципи організації розрахунків.

Порядок відкриття підприємствами розрахункового, поточного, валютного, позичкового, депозитного та інших рахунків у банку. Використання коштів із розрахункового рахунка.

Форми безготівкових розрахунків. Розрахунки платіжними дорученнями, платіжними вимогами-дорученнями, акредитивами, векселями, платіжними вимогами.

Розрахунки за надання факторингових послуг підприємствам. Вимоги до їх проведення й сфера використання.

Готівково-грошові розрахунки на підприємстві та сфера їх застосування.

Організація грошово-готівкових розрахунків.

Розрахунково-платіжна дисципліна, її зміст і значення для забезпечення господарської діяльності. Порядок пред'явлення претензій за розрахунками. Економічні й фінансові санкції у системі грошових розрахунків і платежів.

Тема 2. ГРОШОВІ НАДХОДЖЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ ТА ФОРМУВАННЯ І РОЗПОДІЛ ПРИБУТКУ [6, с. 110-141, с. 201-242; 9, с. 47-53, с. 54-72; 8, с. 58-86, с. 87-106]

Економічна характеристика, склад і класифікація грошових надходжень підприємств.

Виручка від реалізації продукції (робіт, послуг). Фактори, які впливають на величину виручки. Особливості формування виручки від реалізації на підприємствах різних галузей економіки. Розрахунок та планування виручки.

Формування виручки від реалізації продукції. Визначення моменту реалізації.

Розподіл виручки від реалізації продукції. Формування валового й чистого доходів.

Грошові надходження від іншої реалізації: основних засобів, матеріалів, нематеріальних активів, інші надходження.

Надходження від фінансових інвестицій: дивіденди від корпоративних прав, від державних цінних паперів. Проценти, нараховані підприємствам за депозитними рахунками.

Надходження коштів від здачі в оренду основних фондів, від застосованих фінансових санкцій.

Бюджетні дотації, субвенції. Отримання фінансової допомоги. Страхові відшкодування.

Економічний зміст прибутку. Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства. Балансовий прибуток і його склад.

Прибуток від реалізації продукції. Фактори, які впливають на формування прибутку. Собівартість продукції та її вплив на прибуток.

Встановлення цін на продукцію і їх вплив на формування прибутку. Рентабельність продукції.

Прибуток від реалізації інших активів. Позареалізаційний прибуток, його склад і формування.

Методи розрахунку прибутку. Рентабельність підприємства. Розподіл прибутку підприємств, його зміст і економічне значення. Розподіл прибутку між державою й суб'єктами господарювання. Формування чистого прибутку підприємств і його використання. Фонди грошових коштів підприємства, що утворюються за рахунок чистого прибутку. Виплата дивідендів. Нерозподілений прибуток і його використання.

Тема 3. ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА [2, с. 139-195; 6, с. 334-378; 9, с. 275-289; 8, с. 329-401]

Оцінювання фінансового стану підприємства, її необхідність і значення. Показники фінансового стану підприємства. Інформаційне забезпечення оцінювання фінансового стану підприємства. Показники бухгалтерської звітності, які

використовуються для оцінювання фінансового стану. Сутність ліквідності підприємства. Показники ліквідності та методи їх визначення. Оцінювання показників ліквідності. Фактори, що впливають на стан ліквідності.

Сутність платоспроможності. Фактори, що впливають на платоспроможність підприємств. Методика їх визначення. Оцінювання показників платоспроможності.

Фінансова стійкість підприємства, її сутність. Система показників фінансової стійкості підприємства, методика їх розрахунку і оцінювання.

Комплексне оцінювання фінансового стану підприємства.

МОДУЛЬ 2

ОЦІНКА ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВ

Тема 4. ОБОРОТНІ КОШТИ ТА ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ [2, с. 34-42; 6, с. 245-290, с. 317-332; 9, с. 183-240, с. 229-289; 8, с. 185-222, с. 294-328]

Сутність оборотних коштів та їх організація. Склад і розміщення оборотних коштів.

Необхідність і методи визначення потреби в оборотних коштах. Метод прямого розрахунку й сфера його застосування. Поняття норм і нормативів оборотних коштів, їх розрахунок. Економічний метод обчислення потреби в оборотних коштах і його використання.

Джерела формування оборотних коштів. Власні оборотні кошти. Позичені й залучені оборотні кошти. Показники стану оборотних коштів. Нестача власних оборотних коштів, її визначення, причини виникнення і джерела поповнення.

Показники ефективності використання оборотних коштів. Оборотність оборотних коштів і способи її прискорення. Коефіцієнти, що характеризують використання оборотних коштів.

Склад і структура основних фондів підприємств. Показники стану й ефективності використання основних виробничих фондів. Відтворення основних фондів. Знос і амортизація основних фондів. Методи розрахунку амортизаційних відрахувань.

Сутність і склад капітальних вкладень. Джерела фінансування капітальних вкладень. Власні фінансові ресурси підприємств: амортизаційні відрахування, чистий прибуток, інші ресурси.

Залучення коштів від інших суб'єктів господарювання: продаж акцій, пайові внески.

Кредитування відтворення основних фондів. Державне фінансування капітальних вкладень.

Ремонт основних фондів і його фінансове забезпечення.

Тема 5. КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ [6, с. 293-315; 9, с. 183-210; 8, с. 224-293]

Індивідуальний кругообіг коштів підприємства, необхідність збалансування матеріальних і фінансових ресурсів — основа залучення кредитів.

Форми кредитів, які використовуються у господарській діяльності підприємств. Банківський, комерційний, лізинговий, іпотечний, бланковий, консорціумний кредити. Різновиди банківських кредитів: за строками користування, за забезпеченням, за методами надання, за строком погашення. Принципи кредитування.

Визначення потреби підприємства в кредитах. Кредитний договір: сутність і порядок укладення. Відповідальність сторін за порушення умов кредитного договору.

Способи отримання кредиту. Оцінювання кредитоспроможності підприємства.

Порядок погашення кредиту. Позичковий процент, фактори, що на нього впливають, джерела сплати.

Товарний кредит, умови його отримання підприємствами та погашення.

Тема 6. ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ [2, с. 50-60; 9, с. 73-182; 8, с. 107-183]

Система оподаткування підприємств, її функції та призначення. Види податків, що їх сплачують підприємства. Механізм і напрямки впливу оподаткування на фінансово-господарську діяльність.

Непрямі податки й особливості їх впливу на фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання.

Податок на додану вартість. Платники податку. Об'єкти оподаткування та визначення оподаткованого обороту. Пільги щодо податку. Порядок відшкодування сум податку на додану вартість, сплачених підприємством за матеріальні ресурси (роботи, послуги), основні засоби.

Прямі податки. Податок на прибуток підприємств. Порядок визначення оподаткованого прибутку. Вплив оподаткування прибутку на фінансово-господарську та інвестиційну діяльність підприємств.

Податок на нерухомість підприємств. Плата за землю. Транспортний податок. Єдиний податок

Єдиний соціальний внесок та його вплив на фінансово-господарську діяльність.

Особливості оподаткування суб'єктів господарювання в окремих сферах діяльності: комерційних банків, страхових компаній, інвестиційних компаній.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість					балів
			годин					
			лк	лаб.	пр.	СРС		
Змістовий модуль 1.								
Основи організації і формування фінансових ресурсів підприємств								
1	Лекція 1	Основи фінансів підприємств та організація грошових розрахунків	2	-	-	-	-	
	Практичне заняття 1	Основи фінансів підприємств та організація грошових розрахунків	-	-	2	-	5	
	Самостійна робота	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	11	3	
2	Лекція 2	Грошові надходження підприємств та формування і розподіл прибутку	2	-	-	-	-	
	Практична робота 2	Грошові надходження підприємств та формування і розподіл прибутку	-	-	2	-	5	
	Самостійна робота	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	11	3	
3	Лекція 3	Оцінювання фінансового стану підприємства	2	-	-	-	-	
	Практична робота 3	Оцінювання фінансового стану підприємства	-	-	2	-	5	
	Самостійна робота	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	11	4	
4-5	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 1	-	-	-	-	-	
	ПМК 1	Підсумковий контроль за модуль 1	-	-	-	-	10	
Всього за змістовий модуль 1 – 45 год.			6	-	6	33	35	
Змістовий модуль 2.								
Оцінка формування та використання фінансових ресурсів підприємств								
6	Лекція 4	Оборотні кошти та фінансове забезпечення відтворення основних фондів	2	-	-	-	-	
	Практичне заняття 4	Оборотні кошти та фінансове забезпечення відтворення основних фондів	-	-	4	-	5	
	Самостійна робота	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	11	4	
7	Лекція 5	Кредитування підприємств	2	-	-	-	-	
	Практичне	Кредитування підприємств	-	-	2	-	5	

	заняття 5						
	Самостійна робота	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	11	3
8	Лекція 6	Оподаткування підприємств	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 6	Оподаткування підприємств	-	-	2	-	5
	Самостійна робота	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	11	3
9-10	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 2	-	-	-	-	-
	ПМК 2	Підсумковий контроль за модуль 2	-	-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 2 – 45 год.			6	-	6	33	35
Екзамен							30
Всього з навчальної дисципліни – 180 год.							100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

1. Фінанси підприємств та сфери фінансових відносин.
2. Функції фінансів.
3. Фінансові ресурси підприємства.
4. Фінансовий механізм.
5. Фінансова робота та фінансовий контроль.
6. Сутність грошових розрахунків підприємств.
7. Безготівкові і готівкові розрахунки.
8. Проведення касових операцій.
9. Види банківських рахунків і порядок їх відкриття.
10. Принципи організації безготівкових розрахунків.
11. Розрахунок платіжними дорученнями.
12. Розрахунок платіжними вимогами-дорученнями.
13. Розрахунок чеками.
14. Вексельна форма розрахунку.
15. Розрахунок акредитивами.
16. Склад і характеристика грошових надходжень підприємства.
17. Виручка від реалізації продукції, робіт та послуг.
18. Виручка від іншої реалізації.
19. Грошові надходження від фінансово-інвестиційної діяльності.
20. Доходи від позареалізаційних операцій. Асигнування із бюджету.
21. Розподіл виручки від реалізації продукції, робіт та послуг.
22. Сутність прибутку.
23. Види прибутку та методи їх формування.
24. Сутність і методи обчислення рентабельності та норми прибутку.
25. Розподіл і використання прибутку.
26. Сутність і основи організації оборотних коштів;

- 27.Визначення потреби в оборотних коштах та сутність їх нормування;
- 28.Джерела формування оборотних коштів;
- 29.Визначення наявності ефективності оборотних коштів
- 30.Порядок розподілу прибутку підприємства

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВИНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

1. Сутність основних засобів та їх відтворення.
2. Знос і амортизація основних фондів.
3. Методи нарахування амортизації.
4. Показники стану та ефективності використання основних засобів.
5. Сутність і склад капітальних вкладень.
6. Джерела фінансування капітальних вкладень.
7. Необхідність та функції кредиту
8. Принципи кредитування
9. Основні види кредиту
10. Об'єкти короткострокового кредитування. Планування кредиту
11. Кредитний договір
- 12.Видача та погашення кредиту
- 13.Зміст і завдання фінансового планування.
- 14.Методи фінансового планування.
- 15.Зміст фінансового плану і порядок його складання.
- 16.Зміст і значення оперативного фінансового плану.
- 17.Фінансовий стан підприємств та методи його оцінки.
- 18.Інформаційне забезпечення фінансового стану підприємства.
- 19.Показники оцінки фінансового стану підприємств.
- 20.Комплексна оцінка фінансового стану підприємств.
- 21.Оподаткування прибутку підприємств.
- 22.Єдиний податок для платників 4 групи.
- 23.Податок на додану вартість та його вплив на діяльність підприємств.
- 24.Оподаткування суб'єктів малого підприємництва.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Фінанси підприємств: навч. посібник / О. О. Яцух [та ін.] ; за ред. О. О. Яцух ; ТДАТУ. – Мелітополь, 2018. – 292 с.
2. Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. Фінанси підприємств: навч. посібник.Полтава: РВ ПДАА, 2018. -350 с.
3. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ: Центручбової літератури, 2018. 292 с.
4. Бердар М.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури,2010. 352 с.

5. Поддєрьогін А. М., Білик М. Д., Буряк Л. Д. Фінанси підприємств: підручник /за ред.: А. М. Поддєрьогіна. Київ: КНЕУ, 2013. 519 с.
6. Філімоненков О. С., Дема Д.І. Фінанси підприємств: підруч. Київ: Алерта, 2009. 496 с.

Допоміжна

10. Господарський кодекс України Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV (Редакція станом на 01.08.2016)
11. Податковий кодекс України Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI (Редакція станом на 01.08.2016)
12. Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента. М.: Финансы и статистика, 1999.
13. Белоліпецький В.Г. Финансы фирмы. М., 1998.
14. Бирман Г., Шмидт С. Экономический анализ инвестиционных проектов: Пер. с англ. М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1997.
15. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента. К.: Ника-Центр, Эльга, 2000.
16. Брігхем Е.Ф. Основы финансового менеджменту.- К., 1999.
17. Бородин О.И. Финансы предприятий. М.: ЮНИТИ, 1999.
18. Ващенко Т. В. Математика финансового менеджмента. М, Перспектива, 1996.
19. Ворст Й. Ревентлоу П. Экономика фирмы. М.: Высшая школа, 1994.
20. Ефимова О.В. Финансовый анализ. 2-е изд., перераб. и доп. М.: Изд-во «Бухгалтерский учет», 1998.
21. Ковалева А.М. Финансы в управлении предприятием. М.: Финансы и статистика, 2000.
22. Коробов М.Я. Фінанси промислового підприємства. К.: Либідь, 1999.
23. Карлоф Б. Деловая стратегия. Пер. с англ. М. : Экономика, 1991.
24. Ковалев В.В. Практикум по финансовому менеджменту: Конспект лекций с задачами. М.: Финансы и статистика,
25. Кудряшов В.П. Фінанси: Навч. посібник. Херсон, Олді-плюс, 2002
26. Лагутін В.Д. Кредитування. / Теорія і практика: навчальний посібник. К.: Знання, 2000р.
27. Мелкумов Я.С. Финансовые вычисления. Теория и практика: Учебно-справочное пособие. М.: ИНФРА-М, 2002.
28. Мелкумов Я.С. Организация и финансирование инвестиций: Учебное пособие. М.: ИНФРА-М, 2002.
29. Мороз А.М. Банківські операції. К, КНЕУ, 2000р.
30. Опарін В.М. Фінанси (загальна теорія): Навч. посібник. К., КНЕУ, 2001.
31. Павлова Л.Н. Финансы предприятия. М.: Финансы, ЮНИТИ, 1998.
32. Петровська І.О., Клиновий Д.В. Фінанси (з елементами статистики фінансів): Навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2002.
33. Сабанти Б. М. Теория финансов: Учеб. пособие. М.: Менеджер, 1998.

34. Самуэльсон П. Экономика. В 2-х т. Пер. с англ. - М.: МГП "Алгоб" ВНИИСИ, 1992.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Освітній портал ТДАТУ <http://op.tsatu.edu.ua>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
3. Джерела Інтернет